

(Esteve, 1988, 205; Forcada, 1992, 65; Viciano, 1992, 18). Casos semblants de canvi d'emplaçament, i amb ell també del topònim, n'hi ha més a les nostres comarques; així pareix que passa a Alcalà, a Castelló, que demominarà castell Vell el seu primitiu solar, també a Nules, que deixa la seua Vella de Nules, la Vilavella ara. Així el canvi de veïns o el nou poblament cristià al tossal proper amb més condicions d'habitabilitat hi portà pobladors i topònim, mentre el roquer s'anomenà la Moreria, com que allí vivien encara ho havien viscut els moros.

El penya-segat s'estén d'oest a est, encarat al nord (fig. 5). En ell s'obren, com hem dit, una sèrie de cavitats conegudes conjuntament per les coves de la Moreria, amb alguna amb topònim propi, com és el cas de la coneguda cova Campana, i també hi ha una cova del Relonge, que segurament serà alguna cavitat que fa de rellotge natural, com passa en molt més casos en altres llocs.

Per a iniciar el repàs del roquer buscarem un punt de la base on hi ha despulles d'obra. Ací estaria l'accés a una part del conjunt de cavitats fortificades, si fem cas de les senyals que trobarem. Construccions i treballs s'estenen, la part més important, en poc menys del centenar de metres.

Si pugem, el primer que trobarem, és el colt d'un gorró, d'entre 8'5-9'5 cm. de diàmetre. Té un desgast molt notable en tota la volta, deixat pel cercol de ferro que reforçava el piu del pollegueral de la porta, que seria forta. Prop d'ací, en el sòl, hi ha restes de pedra i morter, i en la roca algun indicatiu de ratlletes rogenques, com d'òxid. Si seguim la cingla o graó, a la dreta, en tota la vora hi ha trossos de mur de pedra i morter. En el pany rocós, abans de l'estretiment de la cornisa, hi ha uns clots o falques picats en la paret, per a posar cabironatge; en són unes 10, a intervals irregulars. Després de l'estretiment, en la paret que domina la cingla i a uns 13 m. de l'extrem occidental d'aquesta, hi ha treballats en la roca tres graons a poc més de 3 metres sobre el sòl. Segurament els graons serien l'eixida d'una escala de fusta, que es llevaria per deixar inaccessible les parts superiors. A més, graons i estretor de la segona cingleta fa pensar en l'existència d'un pis o planta entre el mur forà i el repeu interior. Finalment arribem a l'abric gran on finalitza la cornisa avallera, vorejat exteriorment per un mur de pedra i morter. Com que allí també finalitza l'amuntera, té com dos nivells. Des de la vora o mur exterior a la paret rocosa interior penetra sobre 10 metres.

Vista lateral de la Moreria. (Fig. 5)